

SUZANNE RINDELL

dactilografa
cea nouă

Traducere din limba engleză și note de
CARMEN ION

CORINT
FICTION

1

Au spus că mașina de scris avea să ne masculinizeze. Era de ajuns să arunci o singură privire aparatului pentru a înțelege cum de ei – autoproclamații apărători ai virtuții și moralei feminine – ajunseseră la această concluzie. Mașina de scris standard, fie ea marca Underwood, Royal, Remington ori Corona, e un obiect serios și plin de gravitate, numai unghiuri drepte și linii frânte, de formă pătrată, fără curbe frivole sau fantezii muieresti. Și să nu uităm de violența brută a brațelor sale de fier, care lovesc pagina cu forță neiertătoare. *Neiertătoare*. Căci da, iertarea nu face parte din atribuțiile de serviciu ale dactilografei.

Probabil că nici nu știu prea multe despre iertare, din moment ce treaba mea are în mare parte de-a face cu opusul ei. Cu mărturisirile. Nu în sensul că eu aș fi aceea care le provoacă – de asta se ocupă sergentul. Sau locotenentul. Nu eu. Treaba mea e una tăcută. Asta dacă nu luăm în considerare pocniturile ca de pușcă scoase de mașina așezată în fața mea în timp ce transcriu de pe o rolă de hârtie de stenotip. Dar chiar și atunci, nu eu mă aflu la originea tărbobului, fiindcă, la urma urmei, nu sunt decât o femeie – lucru

pe care sergentul pare să îl remarce numai în clipa în care ieșim din sala de interogatoriu și mă atinge blând cu mâna pe umăr, rostind cu adâncă și solemnă demnitate: „Îmi pare rău, Rose, că o doamnă este nevoită să asculte astfel de lucruri.” Se referă la viol, la furt, la confesiunea pe care tocmai am auzit-o. La secția noastră, aflată în zona Manhattan, în ceea ce este îndeobște cunoscut drept cartierul Lower East Side, rareori ducem lipsă de infracțiuni.

Știu că atunci când sergentul folosește termenul *doamnă*, o face din bunăvoință. Este aproape finele anului 1924 și în vremurile acestea eu m-aș situa cumva între ceea ce ar putea fi descris drept *femeie* și *doamnă*. Diferența ține, desigur, în parte de educație, la care, în calitate de absolventă a Colegiului Astoria de Dactilografiere pentru Doamne, pot emite – cu mare modestie – pretenții, dar ține și de origini și avere, și din acest punct de vedere, ca orfană cu un venit săptămânal de cincisprezece dolari, nu mă încadrez în tipare. În plus, se pune, bineînțeles, și problema slujbei în sine. Tradiția spune că o doamnă poate avea *preocupări*, dar nu și *slujbă*, iar eu, care prefer să am un acoperiș deasupra capului și mese regulate, sunt nevoită să mă țin cu dinții de serviciul meu.

Cel mai probabil la asta se refereau aceia care ne-au spus că mașina de scris avea să ne masculinizeze – la faptul că avea să ne scoată din case și să ne trimită nu în fabrici de textile sau în spălătorii cu aburi, ci în birouri avocățești și la firme de contabilitate, în locuri în care înainte nu călcase ră decât picioare de bărbați. Că aveam să ne dezlegăm șorțurile de la brâu și să ne încheiem în schimb nasturii la bluzele apretate și fustele de un albastru-cenușiu care promit

să ne transforme în ființe androgine. Cei care ne-au prevenit se temeau că, fiind înconjurate permanent de toate acele invenții tehnologice – stenotipuri, șapirografe, sumatoare, tuburi pentru poșta pneumatică –, vom deveni cumva prea dure, că inimile noastre feminine blânde se vor rigidiza într-o încercare de imitare invidioasă a fierului, alamei și oțelului cu care lucrăm zilnic.

Presupun că e ceva adevăr în faptul că învățatul dactilografierii a propulsat sexul frumos în medii de lucru predominant masculine, precum secția de poliție unde noi, dactilografele, formăm o minoritate feminină. Pe de altă parte, probabil că toată lumea a auzit sau chiar a avut ocazia să vadă la lucru în Manhattan femeii-polițist – acele matroane bătrâne și mătăhăloase angajate pentru a salva bărbații de false acuzații de comportament neadecvat, care mult prea adesea vin la pachet cu mânia zilnică, ca pe niște oi, spre arest a prostituatelor. Însă sergentul nu agreează ideea femeilor-polițist și refuză să le angajeze. De fapt, dacă volumul de dactilografieri n-ar fi așa de mare încât bărbații să nu poată face față, în secția noastră nu ar lucra nicio femeie. Așa că mașina de scris este realmente pașaportul meu de intrare într-o lume care altfel mi-ar fi complet interzisă.

Și totuși bătutul la mașină nu este o muncă brutală, care masculinizează. Mai mult decât atât, se poate spune că treaba unei dactilografe – simplul act al scrierii după dictare, dansul însuflețit al vârfulilor degetelor, cu acel staccato grațios, pe clapele stenotipului – este probabil printre cele mai civilizate din lumea noastră modernă. Cât despre restul, nimeni nu are de ce să-și facă griji; o bună

dactilografă își cunoaște locul. Ea se bucură, ca femeie, că e plătită pentru munca ei cu un salariu rezonabil.

Și oricum, dacă dactilografierea ar fi o muncă masculină, ați vedea mai mulți bărbați practicând-o, ceea ce nu se întâmplă. Nu vezi decât femei bătând la mașină, și prin urmare putem deduce că este o activitate mai potrivită pentru ele. În toată cariera mea nu am întâlnit decât un singur bărbat dactilograf, iar constituția delicată a aceluia gentleman îl făcea mai puțin pregătit chiar și decât mine pentru a lucra într-o secție de poliție. Ar fi trebuit să-mi dau seama din prima clipă că nu avea să reziste mult. Avea agitația unei păsărele și mustața părea să-i fie zilnic aranjată de un bărbier. Peste pantofi purta o pereche de ghetre albe foarte îngrijite. În a doua zi de muncă a lui, un infractor a scuipat peste el un șuvoi de zeamă de tutun. Dactilograf, îmi pare rău să o spun, a pălit și s-a scuzat ca să meargă la toaletă. Și după o săptămână a plecat. „Ghetre albe”, mormăise sergentul clătinând din cap. Mârâitul este adesea modul în care îmi face el confidențe. „Ghetrele albe nu au ce căuta aici”, a spus, și mi-am dat seama că se bucura probabil că scăpase de un asemenea dandy.

Desigur, m-am abținut să îi atrag atenția că și locotenentul nostru purta ghetre albe. Locotenentul și sergentul sunt doi bărbați foarte diferiți, însă par să fi încheiat, constrânsi de împrejurări, o alianță cu mult timp în urmă. Dintotdeauna am simțit că nu trebuie să înclin fățiș spre unul dintre ei pentru a nu dezechilibra acea balanță fragilă care le permite să coopereze. Dar, sinceră să fiu, mă simt mai în largul meu în prezența sergentului. E mai în vârstă și pare să-i placă de mine mai mult decât ar fi cazul pentru un bărbat căsătorit,

Însă senzația mea este aceea că îmi poartă un soi de afecțiune părintească și că a ales să lucreze în poliție pentru că e un om onest care crede cu tărie că misiunea lui în viață este aceea de a păstra ordinea în mărețul nostru oraș.

Și, drept dovadă, sergentului îi place ca *total* să fie în ordine perfectă și se mândrește cu faptul că urmează cu strictete regulile. Nu mai târziu de luna trecută l-a penalizat pe unul dintre polițiști cu o săptămână fără plată pentru că îi oferise unui om al străzii care aștepta în arest un sandvici cu șuncă. Eu am înțeles de ce o făcuse: vagabondul era foarte amărât – coastele i se șteau discret prin țesătura subțiată a cămășii și ochii i se rostogoleau în cap ca niște bile ținute captive în orbitele adânci și negre. Nimeni nu l-a acuzat pe sergent de comportament necreștinesc, însă cred că a realizat că unii dintre subordonați asta și-au zis în sinea lor. „Dacă dăm de mâncare unui asemenea om, nu facem decât să transmitem mesajul că munca și respectul față de reguli nu contează – și nu ne permitem să ne abatem de la principiile noastre”, ne-a amintit sergentul.

Locotenentul este mai mare în grad decât sergentul, deși n-ai zice din felul în care se poartă. Sergentul poate intimidă pe oricine, dacă își pune în gând: fără a fi înalt, excedentul de lățime s-a acumulat în alte părți ale corpului. Cea mai mare parte a greutateii sale e concentrată în jurul taliei, imediat deasupra marginii de sus a pantalonilor de uniformă, ceea ce îi conferă aspectul reconfortant al unui burduhan patern. În ultimii ani, mustața lui în formă de ghidon pare tot mai stropită cu sare și piper. O poartă răsucită în sus și-și lasă favoriții să crească, ceea ce nu mai e acum în vogă, însă sergentului nu-i pasă de schimbările în modă și de cele

mai noi și mai șocante tendințe. Odată, pe când citea un ziar, l-am auzit remarcând în trecere că evoluțiile moderne din modă sunt dovezi ale degradării noastre ca națiune.

Spre deosebire de el, locotenentul nu poartă mustață și are barba tot timpul rasă, ceea ce se întâmplă să fie la modă acum. Și tot la modă e și felul neglijent în care își piaptână părul pe spate, dându-l cu pomadă. Aproape întotdeauna o buclă se desprinde și-i cade tremurătoare peste un ochi, așa că-și trece mâna prin păr și o împinge înapoi. Are pe frunte o cicatrice mare care pornește din centru către un ochi, cu efectul straniu că îi accentuează trăsăturile. E un bărbat tânăr, poate cu doar un an sau doi mai mare decât mine, și, fiind detectiv și nu agent de patrulare, nu e obligat să poarte uniformă. Se îmbracă în haine destul de elegante, pe care le poartă însă într-o manieră specială: pare întotdeauna că tocmai s-a dat jos din pat și a aterizat în ele. Totul la el emană un soi de nepăsare fercheșă, până și ghetrele, care nu arată niciodată la fel de albe și de curate precum cele ale dactilografului. Nu vreau să spun că nu s-ar îngriji de igiena personală, ci doar că nu e foarte ordonat.

De fapt, în ciuda aspectului șifonat, sunt convinsă că are grijă regulat de igiena sa. Obișnuia să se aplece deseori peste masa mea de lucru pentru a-mi vorbi, și așa am sesizat că miroase a săpun Pears¹. Când l-am întrebat dacă marca aceea nu era cumva preferata femeilor, iar nu a bărbaților, s-a înroșit și a părut foarte deranjat de remarcă mea, deși nu fusese făcută cu rea intenție. Nu mi-a răspuns și timp de două săptămâni m-a evitat. Și de atunci nu a mai

¹ Prima marcă de săpun transparent din lume, fabricată în 1807 într-o fabrică londoneză după o inovație a lui Andrew Pears (n. tr.).

mirosit a săpun Pears. Mai zilele trecute, când s-a aplecat peste masa mea – nu ca să-mi vorbească, ci ca să ia pe tăcute o foaie transcrisă –, am observat că mirosea a altfel de săpun, cu aromă de trabucuri scumpe și piele veche.

Unul dintre motivele pentru care nu-mi place să lucrez cu locotenentul și îl prefer pe sergent este acela că locotenentul se ocupă în principal de omucideri, ceea ce înseamnă că atunci când sunt chemată să îl asist în sala de interogatoriu, cel mai probabil voi fi nevoită să stenografiez mărturia unui suspect de crimă. Spre deosebire de sergent, atunci când îmi cere să îl însoțesc, locotenentul o face fără urmă de scuză în voce. De fapt, am uneori impresia că detectez în glasul său ceva asemănător cu provocarea. La suprafață, însă, se comportă – desigur – cu asprimea și profesionalismul care îl caracterizează.

Se spune despre noi că am fi sexul slab, însă mă îndoiesc că bărbații și-au pus vreodată problema că femeile au de-a face de două ori cu aceeași confesiune. Și asta fiindcă după ce am stenografiat după dictare, trebuie să dactilografiez textul în limba engleză, căci bărbații nu știu să citească stenogramele. Pentru ei, semnele de pe benzile de stenotip sunt hieroglife. Nu mă deranjează să dactilografiez și să redactilografiez aceste povești pe cât de tare *se presupune* că ar trebui să mă deranjeze, dar trebuie să recunosc că *este* un pic neplăcut să o iau de la capăt cu toate detaliile unei înjunghieri ori ciomăgeli chiar înainte de masa de prânz ori cină, de exemplu. Vedeți voi, problema e că, după ce abandonează ideea de a-și nega infracțiunile și se hotărăsc să le mărturisească, suspectii devin adeseori foarte meticuloși în descrierea detaliilor unor asemenea fapte. Fiind o persoană

cu principii morale, nu mă bucur să ascult astfel de detalii înfiorătoare, însă nu las ca locotenentul să-mi sesizeze disconfortul, căci sunt convinsă că ar vedea în asta dovada slăbiciunii mele feminine. Și vă asigur că în privința aceasta *nu* manifest pic de slăbiciune.

Trebuie însă să recunosc că e ceva indirect intim în actul ascultării unor asemenea confesiuni împreună cu altă persoană, și nu pot să afirm că îmi face plăcere să împărtășesc astfel de momente cu locotenentul. Destul de des se întâmplă ca suspectul interogat de locotenent să fi ucis o femeie, și în cele mai multe cazuri, înainte de a o ucide, i-a făcut tot felul de lucruri oribile. Atunci când ascultăm mărturia unui suspect care a atacat o femeie tânără în modul cel mai brutal cu putință, e ca și cum tot aerul s-ar fi scurs din încăpere. Uneori îl surprind pe locotenent cum mă privește impasibil în timp ce suspectul relatează cele mai violente amănunte ale atacului. În asemenea clipe, mă simt de parcă aș fi subiectul unui experiment științific. Sau al unuia dintre acele studii psihologice la modă în zilele noastre. Stau și tastez și fac tot posibilul ca să nu-l bag în seamă.

Și totuși – spre deosebire de sergent, care își face griji datorită considerației pe care mi-o poartă –, locotenentul nu pare foarte deranjat de posibilitatea ca eu să aud ceva de natură să-mi siluiască mintea pur feminină. Ca să fiu sinceră, nu sunt deloc sigură ce caută el să citească pe fața mea. Foarte posibil se întreabă dacă nu cumva mă voi prăbuși peste stenotip. Cine știe – poate că a făcut un pariu pe seama mea cu ceilalți ofițeri. Cum însă trăim în vremuri moderne, în care femeile au destule lucruri mai bune de făcut decât să leșine tot timpul, îmi doresc ca locotenentul, care

altminteri are maniere moderne, să nu se mai holbeze la mine ca un cățeluș curios și să mă lase să-mi văd de treabă. Treabă la care, apropo, mă pricep destul de bine. Pot dactilografia 160 de cuvinte pe minut și stenografia aproape 300 în același interval. Și, în mare parte, rămân indiferentă față de conținutul confesiunilor pe care trebuie să le notez și transcriu. La fel ca mașina de scris în sine, mă aflu aici cu unicul scop de a raporta totul cu precizie. Mă aflu aici pentru a întocmi documente oficiale obiective care vor fi utilizate mai târziu în instanță. Sunt aici pentru a transcrie ceea ce va deveni în cele din urmă adevărul.

Evident, trebuie să am grijă să nu mi se urce la cap. Odată, în timp ce ieșeam din sala de interogatoriu, am strigat după locotenent poate un pic mai tare decât intenționasem:

— Nu sunt vreo găsculiță, ca să știi.

— Poftim?

S-a oprit și s-a întors spre mine, măsurându-mă din ochi de sus și până jos cu aceeași privire de cercetător științific care studiază un experiment. A făcut un pas sau doi spre mine, ca și cum urma să-mi facă o confidență, și mi-a dat din nou ocazia de a trage în piept mireasma aceea slabă și dulceagă de trabucuri și piele. Mi-am îndreptat spatele, am tușit ușor și am încercat să-mi reafirm poziția, de această dată cu mai mare hotărâre.

— Am spus că nu sunt găsculiță. Nimic nu mă sperie. Nu sunt isterică. Nu-i cazul să apelezi la săruri din pricina mea.

Ultima frază am rostit-o pentru efect; de fapt, nu ținem săruri la secție și mă îndoiesc că în zilele noastre mai umblă cineva cu așa ceva în buzunar. Am regretat însă imediat

exagerarea. Mă făcuse să par teatrală, la fel de isterică precum susținusem că nu sunt.

— Domnișoară Baker..., a dat să spună locotenentul. Restul propoziției l-a lăsat să plutească în aer. S-a holbat la mine preț de câteva secunde. Într-un final, ca și cum cineva îl ciupise brusc, a lăsat să-i scape: Am toate motivele să cred că ai fi capabilă să transcrii până și confesiunile lui Jack Spintecătorul fără să clipești.

Și înainte să apuc să formulez o replică adecvată s-a răsucit pe călcâie și s-a îndepărtat.

Nu sunt convinsă că trebuie să iau aceste vorbe drept un compliment. Lucrând într-o secție de poliție, sarcasmul nu mi-e deloc străin. Se prea poate ca locotenentul să fi făcut haz pe seama mea. Nu știu prea multe despre Jack Spintecătorul. Știu doar că era renumit pentru abilitatea anormală despre care se zvonea că o are în mânuirea cuțitului.

Am abandonat subiectul și nu l-am mai readus niciodată în discuție cu locotenentul. Viața în secția noastră de poliție s-a desfășurat mai departe într-o armonie mai mult sau mai puțin predictibilă – sergentul a continuat să respecte pactul incomod făcut cu locotenentul și, la rândul său, acesta a continuat să se poarte curtenitor, dar tăios cu mine.

Și totul a mers foarte bine până au angajat o nouă dactilografă.

Am realizat că ceva se întâmplă din clipa în care a intrat pe ușă pentru interviul de angajare. În ziua aceea, a pășit înăuntru foarte calmă și liniștită, dar tot mi-am dat seama. Era ca și cum ne aflam în ochiul unui uragan. Ea era epicentrul întunecat al unui loc pe care încă nu îl înțelegeam, un